

Методичні рекомендації
до проведення
уроків читання
за підручником
**«Українська мова. Буквар.
1 клас. (Частина перша)»**
видавництва «Літера ЛТД»

Автори підручника:
О. Л. Іщенко,
С. П. Логачевська

Методичні рекомендації розробили вчителі
початкових класів вищої категорії, вчителі-
методисти школи І–ІІІ ступенів № 5
Печерського району м. Києва
НАТАЛЯ ВЕРЕЩАКА і ОЛЕНА ЦИБА

Посібник, який можна використовувати
додатково на уроках читання, –
«Зошит з навчання грамоти: у двох частинах.
Частина 1», має гриф «Схвалено МОН України»

Автори зошита:
Л. В. Шевчук,
О. Л. Іщенко

Тема тижня: Я ІДУ ДО ШКОЛИ

Тема уроку: Навіщо ходити до школи

Мета: ознайомити учнів з «Букварем», розширити знання першокласників про школу; формувати вміння слухати, сприймати текст; розвивати зв'язне мовлення учнів, бажання вчитися, вміння працювати в парах.

Очікувані результати: учень/учениця з увагою сприймає усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі (погоджується або не погоджується, виконує певні дії у відповідь на прохання чи відповідно до інструкції) [2 МОВ 1-1.1-1]; підтримує й ініціює діалог на теми, які викликають зацікавлення [2 МОВ 1-1.6-1]; звертається, вітається, прощається, дотримуючись норм мовленнєвого етикету, використовує ввічливі слова [2 МОВ 1-1.8-2]; виділяє голосом ключові слова і фрази у власному усному висловлюванні [2 МОВ 1-1.4-2]; сприймає монологічне висловлення (казки, розповіді, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1-1.1-3]; використовує фактичний зміст (хто?, що?, де?, коли?) для перетворення усної інформації [2 МОВ 1-1.2-1]; розповідає, про що текст, відповідає на запитання за змістом прочитаного [2 МОВ 2-2.1-4].

Обладнання: святкове оформлення класної кімнати, навчальне приладдя, стіна слів, підручник.

Хід уроку

I. Організаційний момент. Створення емоційного фону

- Ви всі прийшли до школи зі своїм настроєм, який позначили на смайликах. (Плакат настрою)
  - А для того, щоб до кінця нашого уроку ваш настрій став ще кращим, давайте пограємось.
  - Доброго ранку, маленькі друзі! Чи готові ви до уроку?
  - Ваші очка добре бачать? (Діти блимають очима.)
  - Ваші вушка добре чують? (Діти показують вушка.)
  - Ваші ручки готові? (Діти плескають у долоні.)
  - Ваші ніжки готові? (Діти тупають ніжками.)
  - Тож ідіть скоріше до мене і пограємо в гру «Зіпсований телефон».
- Учитель загадує слово ШКОЛА.

II. Мотивація навчальної діяльності

1. Вправа «Мікрофон».
  - Що ви знаєте про школу?
  - Яка головна книжка кожного першокласника?
2. Загадка про «Буквар».

Знає цю найпершу книжку
Будь-який школяр.
Бо до всіх книжок доріжку
Прокладе... («Буквар»).

III. Сприймання та усвідомлення нового матеріалу

1. Бесіда про значення «Букваря».
2. Знайомство з Букварем.
3. Вступна бесіда.

Сьогодні ви вже стали школярами. Що ви відчуваєте? Як змінилися? Хто такі школярі?
4. Фізкультхвилинка (на вибір учителя)
5. **Робота з Букварем, с. 6–7**
  - Друзі, спробуємо разом розібратися, навіщо ходити до школи. Діти слухають оповідання О. Бреніф'є «Навіщо ходити до школи».
  - Учитель читає текст, обігруючи його з реальними предметами.
6. Аналіз змісту тексту.
  - За допомогою малюнків розкажіть, до кого зверталися діти.
7. Гра-руханка. Діти починають хаотично рухатися. За сигналом учителя вони об'єднуються в пари.

Тема тижня: Я ІДУ ДО ШКОЛИ

Тема уроку: Навіщо ходити до школи

8. Робота в парах.

- Розіграйте розмову дітей з предметами в парах.
- Поміркуйте, що могли б відповісти на запитання «Навіщо ходити до школи» інші предмети в класі.
- А як відповісте ви?

Діти презентують свою роботу.

9. Робота в зошиті на с.3

(Л. В. Шевчук, О. Л. Іщенко. Зошит з навчання грамоти. 1 клас. Частина перша).

IV. Підсумки уроку. Рефлексія

– Тож навіщо ходити до школи?

Метод незакінчених речень

- Я відчув/відчула, що ... .
- Мені було цікаво... .
- Мене здивувало ... .
- Своєю роботою сьогодні я ..., тому що ... .
- Мені захотілось... .
- Мені найбільше вдалося ... .
- Сьогодні я дізнався/дізналася ... .
- Мені було важко ..., тому що ...
- Я навчився/навчилася... .
- Завдання для мене здалися ..., тому що ... .
- Для мене було відкриттям те, що ... .

(Учитель обирає доречні фрази).

– Чи змінився ваш настрій? Позначте на плакаті.

(Протягом уроку на «стіні слів» з'являються слова: школа, Буквар, школярі, учні, дзвоник, учителька, стілець, олівці, книжка, запитання, відповіді.)

Тема тижня: Я ІДУ ДО ШКОЛИ

Тема уроку: Усне і писемне мовлення. Речення. Слово

Мета: дати учням практичне уявлення про номінативну роль слова та про речення як засіб вираження думки; формувати вміння слухати, сприймати на слух слова, речення, текст; розвивати зв'язне мовлення учнів, збагачувати словниковий запас.

Очікувані результати: учень/учениця з увагою сприймає усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі (погоджується або не погоджується, виконує певні дії у відповідь на прохання чи відповідно до інструкції) [2 МОВ 1-1.1-1]; звертається, вітається, прощається, дотримуючись норм мовленнєвого етикету, використовує ввічливі слова [2 МОВ 1-1.8-2]; виділяє голосом ключові слова і фрази у власному усному висловлюванні [2 МОВ 1-1.4-2]; сприймає монологічне висловлення (казки, розповіді, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1-1.1-3]; використовує фактичний зміст (хто?, що?, де?, коли?) для перетворення усної інформації [2 МОВ 1-1.2-1]; розповідає, про що текст, відповідає на запитання за змістом прочитаного [2 МОВ 2-2.1-4]; висловлює думку, що подобається в почутому, а що – ні [2 МОВ 1-1.5-1]; обґрунтовує свої вподобання [2 МОВ 1-1.5-2]; розповідає про власні почуття та емоції від прослуханого та побаченого [2 МОВ 1-1.8-1].

Обладнання: підручник, аркуші паперу, кольорові олівці, фломастери, навчальні матеріали, стіна слів.

Хід уроку

I. Організаційний момент. Створення емоційного фону

Запропонуйте дітям утворити коло у послідовності, що відповідає їхнім дням народження. Оскільки не всі діти знають повну дату свого народження, запропонуйте розташуватися за порами року.

У цьому разі можна викласти по колу картки з написом «зима», «весна», «літо», «осінь».

I. Мотивація навчальної діяльності

1. Інтерв'ю в колі «Чого я хочу навчитися в школі». Учитель поступово доповнює «стіну слів» новими словами за темою.

2. Ознайомлення учнів із поняттями «усне й писемне мовлення», піктограма. (Інтерв'ю – усне мовлення, «стіна слів» – писемне мовлення, вчитель знайомить дітей зі способом спілкування давніх людей).

3. Знайомство з персонажем Пеппі Довгопанчоха (Перегляд уривка м/ф на килимку).

Фізкультхвилинка

III. Сприймання та усвідомлення нового матеріалу

1. Робота з Букварем, с. 8

– Дізнаємось, для чого Пеппі прийшла до школи. (Читання оповідання вчителем або прослуховування аудіозапису. Діти, що вміють читати, – слідкують).

– Чому Пеппі вирішила написати собі листа?

2. Аналіз тексту за допомогою запитань, с. 8.

3. Фізкультхвилинка

– Коли Пеппі використовувала усне мовлення, а коли писемне?

4. Робота в зошиті, с. 4

Тема тижня: Я ІДУ ДО ШКОЛИ

Тема уроку: Усне і писемне мовлення. Речення. Слово

5. Уявлення про слово і речення.

– Відгадайте загадку:

Дерев'яний та довгенький,

Маю носик я гостренький.

На білому слід лишаю,

Усіх діток потішаю. (Олівець)

– «Олівець» – це слово, це назва предмета.

Що можна зробити зі словом?

(Почути, вимовити, записати, прочитати).

– За допомогою слів ми називаємо різні предмети.

Хоч ви ще й малі, але можете записати слово: (показує на дошці).

– А якщо ми скажемо ще й слово «малює»? Що вам спадає на думку?

(Хтось малює олівцем, наприклад, хлопчик чи дівчинка).

– Отже, ви висловили свою думку: Хлопчик малює олівцем.

– Скільки слів ви почули? Полічіть за допомогою оплесків.

– Позначимо їх схематично:

– Думка закінчилася, тому поставимо в кінці крапку:

– Це – речення! Яке перше слово в реченні? Перше слово в реченні завжди пишеться з великої букви!

– Складіть речення про олівець, яке б складалося з двох слів, чотирьох слів.

Запишіть схеми цих речень.

– Тож із чого складається речення і що виражає?

Фізкультхвилинка

(На стіні слів з'являються слова: мовлення, речення, слово, усне, писемне).

6. **Робота в зошиті, с. 5**

IV. Узагальнення, систематизація та закріплення вивченого матеріалу.

Робота з Букварем, с. 9.

1. Робота за малюнком. Демонстрація різних способів запису речень.

2. Запис речень за допомогою знаків-малюнків.

3. Демонстрація робіт, обмін враженнями.

V. Підсумки уроку. Рефлексія

1. Метод незакінчених речень.

2. Інструмент зворотного зв'язку.

«Світлофор». Учитель домовляється з учнями, що вони час від часу будуть подавати незвичні сигнали: якщо під час виконання завдання все зрозуміло і дається легко, то на полі зошита учні малюють зелений кружечок; якщо мають якусь перешкоду чи сумнів – жовтий; якщо не знають, як виконувати, – червоний. У тому випадку, коли зошит не використовується, діти піднімають кружечки відповідних кольорів.

(Таким чином можна оцінити і загалом роботу на уроці, замалювавши відповідним кольором кружечок світлофора в зошиті).

Тема тижня: Я ІДУ ДО ШКОЛИ

Тема уроку: Речення. Слово. Хто? Що?

Мета: розширювати уявлення учнів про номінативну роль слів, формувати вміння виділяти речення із мовного потоку; вчити давати коротку і повну відповіді на запитання. Розвивати вміння складати розповіді за малюнками.

Очікувані результати: учень/учениця звертається, вітається, прощається, дотримуючись норм мовленнєвого етикету, використовує ввічливі слова [2 МОВ 1-1.8-2]; з увагою сприймає усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі (погоджується або не погоджується, виконує певні дії у відповідь на прохання чи відповідно до інструкції) [2 МОВ 1-1.1-1]; сприймає монологічне висловлення (казки, розповіді, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1-1.1-3]; використовує фактичний зміст (хто?, що?, де?, коли?) для перетворення усної інформації [2 МОВ 1-1.2-1]; уживає відповідну до ситуації спілкування лексику і несловесні засоби (жести, міміка тощо) [2 МОВ 1-1.7-2]; підтримує аргументами власні думки або спростовує їх [2 МОВ 1-1.6-5]; добирає потрібну інформацію із графічного тексту (таблиці, графіки, схеми) [2 МОВ 2-2.1-6].

Обладнання: предметні малюнки, схеми речень, набір з шести цеглинок LEGO.
Стіна слів: «хто?», «що?», «живий предмет», «неживий предмет»

Хід уроку

I. Організація учнів до роботи

II. Актуалізація опорних знань. Мотивація навчальної діяльності

1. Гра «Знайди зайве». На дошці – малюнки шкільного приладдя: зошит, ручка, пенал, підручник, м'ячик, фарби.

Учні знаходять і вилучають зайвий предмет, пояснюють свій вибір.

2. Гра «Склади речення». Діти складають речення зі словом **м'ячик**, записують його схему на дошці.

3. Аналіз схеми речення.

- Скільки слів у реченні?
- Як позначається перше слово в реченні?
- Як позначається кінець речення?

Фізкультхвилинка

- Що ж таке речення?
- З чого складається речення?
- Скільки слів може бути в реченні?

Фізкультхвилинка

III. Сприймання та усвідомлення нового матеріалу

1. **Робота за малюнками підручника на с. 10**

- Розгляньте малюнки. Хто на них зображений?
- Складіть розповідь про хлопчика. Придумайте назву розповіді.

2. Гра «Оживи малюнок».

- Озвучте малюнок, слова супроводжуйте рухами рук, виразом обличчя.

Фізкультхвилинка

3. Ознайомлення з поняттям «живі і неживі предмети»

- Назвіть живі предмети на малюнку.
- Назвіть неживі предмети на малюнку.

Учитель підводить дітей до висновку, що до живих предметів ставлять питання хто?, до неживих – що?

Фізкультхвилинка

Тема тижня: Я ІДУ ДО ШКОЛИ

Тема уроку: Речення. Слово. Хто? Що?

4. Гра «Живе – неживе»

Учитель використовує технологію «Шість цеглинок»:

живий предмет – зелена цеглинка,

неживий предмет – червона цеглинка.

Слова: яблуко, дерево, горобець, листочок, море, дівчина,

книга, учень, школа, Миколка.

IV. Узагальнення, систематизація та закріплення вивченого матеріалу

1. **Робота за «Букварем» (с. 11).** Учитель читає вірш Н. Кир'ян «Миколка-першокласник».

– Що поклав Миколка в сумку?

2. Робота над змістом вірша.

– Що з того, що взяв хлопчик, потрібне в школі?

– Назви яких предметів на малюнку відповідають на питання хто?

– На яке питання відповідають назви інших предметів?

3. Порівняння вірша та ілюстрацій. Обговорення ситуації, описаної у вірші, за запитаннями підручника.

4. **Робота в зошиті, с. 6–7.**

V. Рефлексія. Підсумки уроку

Тема тижня: Я ІДУ ДО ШКОЛИ

Тема уроку: Речення. Слово. Хто? Що? Що робить?

Мета: розширювати уявлення дітей про номінативну роль слів, ознайомити їх зі словами, які означають дію предмета, формувати вміння ставити питання до таких слів; вчити складати власні висловлювання за малюнком, удосконалювати мовлення.

Очікувані результати: учень/учениця з увагою сприймає усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі (погоджується або не погоджується, виконує певні дії у відповідь на прохання чи відповідно до інструкції) [2 МОВ 1-1.1-1]; підтримує й ініціює діалог на теми, які викликають зацікавлення [2 МОВ 1-1.6-1]; вертається, вітається, прощається, дотримуючись норм мовленнєвого етикету, використовує ввічливі слова [2 МОВ 1-1.8-2]; - виділяє голосом ключові слова і фрази у власному усному висловлюванні [2 МОВ 1-1.4-2]; - сприймає монологічне висловлення (казки, розповіді, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1-1.1-3]; - використовує фактичний зміст (хто?, що?, де?, коли?) для перетворення усної інформації [2 МОВ 1-1.2-1]; - розповідає, про що текст, відповідає на запитання за змістом прочитаного [2 МОВ 2-2.1-4]; - добирає потрібну інформацію із графічного тексту (таблиці, графіки, схеми) [2 МОВ 2-2.1-6]

Обладнання: предметні малюнки, схеми речень, набір з шести цеглинок LEGO.
Стіна слів: Що робить? Що роблять?

Хід уроку

I. Організація учнів до роботи

Гра-руханка з цеглинками.

Учні виконують різні дії за вказівкою вчителя: передають, підкидають цеглинки тощо.

II. Актуалізація опорних знань. Мотивація навчальної діяльності

1. Вступна бесіда.

- За допомогою чого ми називаємо предмет?
- Чому до одних предметів ставимо питання хто?, а до інших – що?.
- З чого складається речення?
- Чи можна записати речення, якщо не вмієш писати і читати?
- Як позначається перше слово в реченні?
- Що ставимо в кінці речення?

2. Робота в групі.

Гра «Хто? Що?»

Учитель об'єднує учнів у дві групи.

На партах – предметні картинки.

1-ша група вибирає малюнки із зображенням живих предметів, 2-га група – із зображенням неживих предметів.

Малюнки: альбом, квітка, олівець, телефон, глобус, пташка, космонавт, фарби, учитель, собака.

Діти презентують свої роботи.

Фізкультхвилинка

III. Сприймання та усвідомлення нового матеріалу

1. Робота за «Букварем» на с.12

– Розгляньте фото і розкажіть, що роблять діти в школі.

Учитель виокремлює назви дій предметів: грають, виготовляють, ріжуть, слухають, рахують.

– На яке питання відповідають ці слова?

Міркування.

Фізкультхвилинка: слова, які відповідають на питання **що робить?, що роблять?, що робили?** – **це назви дій.**

Тема тижня: Я ІДУ ДО ШКОЛИ

Тема уроку: Речення. Слово. Хто? Що? Що робить?

2. Гра «Хто або що виконує такі дії?»

Пише, вчиться, малює, відповідає ... (учень)

Навчає, пояснює, розповідає, запитує ... (учитель)

3. Гра «Яку дію виконує предмет?»

Кухар (що робить?) ...

Лікар (що робить?) ...

Прибиральниця (що робить?) ...

– Чи можна зустріти цих людей у школі?

Відповіді учнів

Фізкультхвилинка

4. Робота над складанням речень за піктограмами, с. 13 підручника

– Складіть речення за малюнками-піктограмами.

– Який розділовий знак стоїть в кінці кожного речення?

Учитель знайомить учнів з інтонуванням речень, різних за метою висловлювання (без уживання термінів).

Схеми речень.

IV. Узагальнення, систематизація та закріплення вивченого матеріалу

1. Робота за Букварем на с. 13.

Гра «Знайди зайве»

– Знайдіть зайве в кожному рядку. Поясніть свій вибір.

2. Складання висловлювання.

– Розкажіть про свій шкільний день. Використовуйте слова зранку, спочатку, потім.

3. Робота в зошиті, с. 8–9

Фізкультхвилинка

V. Рефлексія

Метод незакінчених речень

– Я навчився/лася ... .

– Мені було важко ..., тому що ... .

– Мені захотілось ... .

Тема тижня: Я ПІЗНАЮ СВІТ

Тема уроку: Речення. Слово. Який? Яка? Яке? Які?

Мета: дати уявлення про слова – ознаки предметів; вчити порівнювати предмети, складати за малюнком речення, які б відповідали заданій схемі; розвивати зв'язне мовлення, образне мислення..

Очікувані результати: учень/учениця з увагою сприймає усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі (погоджується або не погоджується, виконує певні дії у відповідь на прохання чи відповідно до інструкції) [2 МОВ 1-1.1-1]; підтримує й ініціює діалог на теми, які викликають зацікавлення [2 МОВ 1-1.6-1]; звертається, вітається, прощається, дотримуючись норм мовленнєвого етикету, використовує ввічливі слова [2 МОВ 1-1.8-2]; виділяє голосом ключові слова і фрази у власному усному висловлюванні [2 МОВ 1-1.4-2]; сприймає монологічне висловлення (казки, розповіді, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1-1.1-3]; використовує фактичний зміст (хто?, що?, де?, коли?) для перетворення усної інформації [2 МОВ 1-1.2-1]; розповідає, про що текст, відповідає на запитання за змістом прочитаного [2 МОВ 2-2.1-4]; добирає потрібну інформацію із графічного тексту (таблиці, графіки, схеми) [2 МОВ 2-2.1-6]

Обладнання: підручник, зошит, навчальні матеріали, стіна слів, фрукти, LEGO DUPLO, «Світлофор».

Хід уроку

I. Організаційний момент. Створення емоційного настрою

Привітання. Створення малих груп за допомогою геометричних фігур (діти витягують із мішечка геометричну фігуру). Приблизно 5-6 груп.

II. Повідомлення теми й мети уроку. Мотивація навчальної діяльності

На столах кожної групи лежать реальні предмети (у роботі з дітьми молодшого шкільного віку найбільш ефективним є навчання, що базується на вивченні реальних предметів та матеріалів): 1-ша група – апельсин, 2-га група – мандарин, 3-тя група – яблуко, 4-та група – банан, 5-та група – лимон. Також у кожного учня лежить набір «шість цеглинок».

– Роздивіться уважно предмети й опишіть їх. Кожну ознаку позначайте цеглинкою.

Переможе та команда, у якої буде найвища башта (2-3 хв).

Після цього всі діти перевіряють і доповнюють роботу кожної групи.

(Апельсин: круглий, жовтогарячий, пористий, м'який, солодкий, соковитий...)

– На які питання відповідають назви ваших предметів? Чому?

– Сьогодні ми будемо вчитися описувати предмети.

(Працюючи з LEGO DUPLO, діти мають розуміти, що починається й закінчується робота з башточки, тобто по закінченні роботи треба зібрати башту з 6 кольорів).

III. Контроль, корекція та актуалізація опорних знань

– А назви яких предметів відповідають на питання хто?

– Станьте в коло, пограємо в гру «Хто? Що?».

Якщо слово відповідає на питання хто?, то ви стоїте, а якщо на питання що? – присідаєте.

(Ластівка, огірок, шафа, вчителька, ліжка, школяр, бегемот, тощо).

– Як називаються ці слова?

– Що можна скласти зі слів?

Міні-підсумок

Тема тижня: Я ПІЗНАЮ СВІТ

Тема уроку: Речення. Слово. Який? Яка? Яке? Які?

IV. Сприймання та усвідомлення нового матеріалу.

1. Робота з Букварем, с. 14

– Розгляньте малюнок. Що на ньому зображено? Чим можна прикрасити стіни класу?

Опиши свій клас – який він? Які фігури зображено на дошці?

Якого вони кольору?

– Склади речення до малюнка за схемою:

– Що виражає речення?

2. Читання тексту дітьми, які вміють читати (с. 14).

Решта дітей слухає/слідкує.

– Хто такий черговий?

– Навіщо потрібно чергувати в класі?

– Тож яка наша класна кімната?

– Слова, які відповідають на питання «який? яка? яке? які?», називаються слова –

ознаки предметів.

– Коли ми ставимо питання «які?»

3. Робота з Букварем, с. 15.

– Погляньте на лимон і тістечко. Що в них спільного і відмінного?

4. Робота в групах.

– Порівняйте предмети в парах: що в них спільного і чим відрізняються?

(5 груп – 5 пар предметів).

– За допомогою яких органів чуття ми можемо визначити спільне і відмінне між предметами?

5. Робота в зошиті, с. 10–11.

V. Узагальнення, систематизація та закріплення вивченого матеріалу

Гра «Вгадай предмет за ознакою».

Круглий, великий, гумовий, легкий. (М'яч)

Білий, пухнастий, холодний, рипучий. (Сніг)

Руда, хитра, хвостата. (Лисиця)

Прозора, чиста, джерельна. (Вода)

VI. Підсумок уроку

Метод незакінчених речень

Тема тижня: Я ПІЗНАЮ СВІТ

Тема уроку: Речення. Слово.Склад

Мета: дати учням практичне уявлення про склад як вимовно-артикуляційну одиницю; ознайомити з природним поділом слів на склади; розвивати мовлення і мислення школярів.

Очікувані результати: учень/учениця з увагою сприймає усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі (погоджується або не погоджується, виконує певні дії у відповідь на прохання чи відповідно до інструкції) [2 МОВ 1-1.1-1]; підтримує й ініціює діалог на теми, які викликають зацікавлення [2 МОВ 1-1.6-1]; звертається, вітається, прощається, дотримуючись норм мовленнєвого етикету, використовує ввічливі слова [2 МОВ 1-1.8-2]; - виділяє голосом ключові слова і фрази у власному усному висловлюванні [2 МОВ 1-1.4-2]; - сприймає монологічне висловлення (казки, розповіді, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1-1.1-3]; використовує фактичний зміст (хто?, що?, де?, коли?) для перетворення усної інформації [2 МОВ 1-1.2-1]; розповідає, про що текст, відповідає на запитання за змістом прочитаного [2 МОВ 2-2.1-4]; добирає потрібну інформацію із графічного тексту (таблиці, графіки, схеми) [2 МОВ 2-2.1-6]; аналізує звуковий склад слова (кількість складів, наголошений та ненаголошені склади, голосні та приголосні звуки) [2 МОВ 5-4.1-1]

Обладнання: навчальні матеріали, стіна слів, фішки

Хід уроку

I. Організаційний момент. Створення емоційного настрою

Гра «Дзеркало».

Дітям пропонується уявити, що вони зайшли до магазину дзеркал. Одна половина класу – дзеркала, інша – різні звірята. «Звірята» ходять повз дзеркала, стрибають, кривляються – «дзеркала» мають точно віддзеркалювати рухи і вирази обличчя «звірят».

– Чи сподобалася вам гра?

– Якими звірятками ви були?

II. Контроль, корекція та актуалізація опорних знань

– На які питання відповідають слова – назви предметів, слова – назви ознак предметів?

– Доберіть ознаки до предметів: лев, ведмідь, заєць, котик.

– З чого складається мовлення?

– З чого складається речення?

– Що виражає речення?

Робота з реченнями.

– Сьогодні я йшла до школи і зустріла дівчинку Оленку з її мамою. Ось що Оленка мені сказала: «Я вже учениця. Я вмю лічити. Я люблю малювати».

– Скільки речень сказала дівчинка?

– Складіть схему кожного речення. (Діти за допомогою фішок, чи в зошитах записують схеми речень.)

Аналіз схем речень (кількість слів, розділовий знак у кінці речення, інтонуювання).

Міні-підсумок

III. Мотивація навчальної діяльності

– З ким була Оленка? (З мамою)

– Вимовте слово «мама». Воно складається із частин. Усі слова складаються із частин: із 1, 2, 3 і т. д.

– Зараз ви дізнаєтесь, як називаються такі частини в українській мові.

Тема тижня: Я ПІЗНАЮ СВІТ

Тема уроку: Речення. Слово.Склад

IV. Сприймання та усвідомлення нового матеріалу

- Для того, щоб дізнатися, зі скількох частин складається слово «мама», треба підставити руку до підборіддя, не торкаючись його. Скільки разів підборіддя торкнеться руки, стільки й частин. Спробуємо разом! Ма – ма. Отже, дві частини. *(Методики навчання складоподілу слова можуть бути різними).*
- Ці частини називаються складами. Скільки складів у слові «мама»?
- Із чого складається слово?
- Запишемо слово графічно:

--	--

Фізкультхвилинка

V. Узагальнення, систематизація та закріплення вивченого матеріалу

1. Робота з «Букварем», с. 17.

- Назвіть, що зображено в першому ряду. Скільки складів у словах?
- Доберіть до схем інші приклади.

2. Робота в групах. «Буквар», с. 16.

(Учитель контролює роботу, допомагає в разі потреби.)

- Складіть розповідь за малюнками. Чому потрібно берегти довкілля?
- Доберіть слова до схем:

--	--	--	--	--	--

3. Послухайте оповідання «Серйозне слово» і скажіть, чому у Василька не виходило погратися із словом «мама»?

4. Робота в зошиті, с. 12–13.

VI. Підсумок уроку

Метод незакінчених речень. Гра «Світлофор».

Тема тижня: Я ПІЗНАЮ СВІТ

Тема уроку: Склад. Наголос. Наголошені й ненаголошені склади

Мета: формувати вміння слухати, сприймати текст на слух; вчити визначати на слух склад, який вимовляється сильніше, ознайомити з термінами «наголошений і ненаголошений склад», «наголос»; розвивати мовлення й мислення, поповнити словниковий запас.

Очікувані результати: учень/учениця з увагою сприймає усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі (погоджується або не погоджується, виконує певні дії у відповідь на прохання чи відповідно до інструкції) [2 МОВ 1-1.1-1]; підтримує й ініціює діалог на теми, які викликають зацікавлення [2 МОВ 1-1.6-1]; звертається, вітається, прощається, дотримуючись норм мовленнєвого етикету, використовує ввічливі слова [2 МОВ 1-1.8-2]; виділяє голосом ключові слова і фрази у власному усному висловлюванні [2 МОВ 1-1.4-2]; сприймає монологічне висловлення (казки, розповіді, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1-1.1-3]; використовує фактичний зміст (хто?, що?, де?, коли?) для перетворення усної інформації [2 МОВ 1-1.2-1]; розповідає, про що текст, відповідає на запитання за змістом прочитаного [2 МОВ 2-2.1-4]; добирає потрібну інформацію із графічного тексту (таблиці, графіки, схеми) [2 МОВ 2-2.1-6]; аналізує звуковий склад слова (кількість складів, наголошений та ненаголошені склади, голосні та приголосні звуки) [2 МОВ 5-4.1-1]

Обладнання: підручник, зошит, складові фішки, стіна слів, предметні малюнки.

Хід уроку

I. Організаційний момент. Створення емоційного настрою

Діти сидять по групах, у які їх розподілив учитель за допомогою гри.

II. Контроль, корекція та актуалізація опорних знань.

1. Гра «Упіймайте односкладове слово» (оплесками)

Морозиво, кіт, квітка, сон, липа, сік, м'яч, буквар, крик.

- Тож які слова ви впіймали? (Кіт, сон, сік, м'яч, крик)
- Як зрозуміли, що в слові один склад?
- Накресліть складову схему цих слів.
- Оберіть зайве з цього ряду слів. Чому? (Кіт)
- Складіть речення з цим словом за поданою схемою:

(Кожна група працює над своєю схемою.)

2. Практична робота. Гра-руханка.

Діти починають хаотично рухатися. За сигналом учителя вони об'єднуються в пари.

(Працюють, не сідаючи за парти.)

– Вимовте по складах один одному слова: білка, акула, огірок, буряк, діти, верба, мак.

(Учитель не промовляє ці слова, а показує зображення цих предметів на слайдах чи на предметних малюнках.)

– Яке слово викликало сумнів? Поділимо його на склади разом.

Міні-підсумок

- З чого складаються речення?
- З чого складаються слова?

Фізкультхвилинка

Тема тижня: Я ПІЗНАЮ СВІТ

Тема уроку: Склад. Наголос. Наголошені й ненаголошені склади

III. Сприймання та усвідомлення нового матеріалу

1. – Вимовте слово «верба». Поділіть його на склади.

Скільки в ньому складів?

– Послухайте, чи з однаковою силою голосу я промовляю кожен склад?

Учитель промовляє слово кілька разів, наголошуючи другий склад.

Діти повторюють разом з ним. Таким чином доходять висновку, що в словах один склад вимовляється сильніше, ніж інші.

Такий склад називається **наголошеним!** Над таким складом ставиться знак наголосу.

Учитель демонструє складову модель слова «верба» на дошці, визначає наголошений склад, позначає наголос. Діти роблять те саме за допомогою *фішок на партах*.

В односкладових словах наголос не ставиться.

– Щоб визначити наголошений склад, треба вимовити слово з питальною інтонацією (верба?, білка?) або проговорити так, ніби кличеш його до себе (вербааа, бііілка).

(Щоб учні навчилися правильно визначати наголос у словах, слово треба вимовляти злито і не ділити його на склади.)

2. – Визначте наголошений склад у словах: діти, огірок, школа.

3. Робота над «Лічилкою», **с. 18 підручника**.

Вступна бесіда. Вивчення лічилки. Виділення наголошеного складу в словах.

Простукування лічилки.

IV. Узагальнення, систематизація та закріплення вивченого матеріалу

1. **Робота з Букварем, с. 18.**

– Назвіть зображені предмети. Скільки складів у кожному слові? Який склад наголошений?

– Доберіть до схем інші приклади.

2. Робота з віршем Г. Фальковича «Три хлопчики», **с. 19 підручника**.

Аналіз змісту за поданими запитаннями.

Вірш читає вчитель. Діти, що читають, слідкують або прочитують разом з учителем.

3. **Робота в зошиті, с. 14–15.**

V. Підсумок уроку

– Що нового вивчили на уроці?

– Запитайте (в парах) один в одного: Який склад називається наголошеним?

Чим позначається наголошений склад?

Вправа «Світлофор».

Тема тижня: МІЙ ВІЛЬНИЙ ЧАС

Тема уроку: Речення. Слово. Склад. Наголос

Мета: закріплювати вміння ділити слова на склади, визначати в них наголос, графічно позначати речення; розвивати мовлення і мислення.

Очікувані результати: учень/учениця з увагою сприймає усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі (погоджується або не погоджується, виконує певні дії у відповідь на прохання чи відповідно до інструкції) [2 МОВ 1-1.1-1]; підтримує й ініціює діалог на теми, які викликають зацікавлення [2 МОВ 1-1.6-1]; звертається, вітається, прощається, дотримуючись норм мовленнєвого етикету, використовує ввічливі слова [2 МОВ 1-1.8-2]; виділяє голосом ключові слова і фрази у власному усному висловлюванні [2 МОВ 1-1.4-2]; сприймає монологічне висловлення (казки, розповіді, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1-1.1-3]; використовує фактичний зміст (хто?, що?, де?, коли?) для перетворення усної інформації [2 МОВ 1-1.2-1]; розповідає, про що текст, відповідає на запитання за змістом прочитаного [2 МОВ 2-2.1-4]; добирає потрібну інформацію із графічного тексту (таблиці, графіки, схеми) [2 МОВ 2-2.1-6]; аналізує звуковий склад слова (кількість складів, наголошений та ненаголошені склади, голосні та приголосні звуки) [2 МОВ 5-4.1-1].

Хід уроку

I. Організаційний момент. Створення емоційного настрою

Діти об'єднуються в малі групи (по 4-5 осіб).

II. Актуалізація опорних знань

1. На столах у дітей набори LEGO SISTEM.

Учитель говорить одній дитині з групи слово (наприклад, сонце, літак, дерево тощо) так, щоб решта не чули. (Слова можна не говорити учням, а показувати на картках. Таким чином ніхто не почує слово, а дитина точно зрозуміє, що потрібно будувати). Дитина повертається до групи і намагається з конструктора збудувати це слово (не літери, а поняття), не розмовляючи. Лише коли хтось з групи назве правильно слово, дитина може сказати «так».

Коли група відгадає слово, наступна дитина з групи отримує нове слово від дорослого, і гра триває.

- Що допомогло швидко відгадати слово?
- Чи всі слова можна збудувати за допомогою цеглинок?
- Що було легше – будувати чи відгадувати?

2. – Викладіть складові моделі даних слів, визначте наголос.

Діти працюють у групах. Учитель контролює процес. У перевірці участь беруть усі діти.

Міні-підсумок

Фізкультхвилинка

III. Сприймання й усвідомлення учнями нового навчального матеріалу

- З чого складаються слова?
- Як визначити наголошений склад?
- Складіть речення з одним із слів. Запишіть його схему.

Робота з Букварем, с. 20

1. Розгляньте малюнок. Дайте дітям імена і розкажіть про їхні захоплення.

- Чи можна поводитися на перерві так, як діти на малюнках? Чому?
- На що треба зважати, коли займаєшся улюбленою справою?
- А які захоплення у вас і вашої родини? Розкажіть про це у своїх групах. Складіть речення.

Тема тижня: МІЙ ВІЛЬНИЙ ЧАС

Тема уроку: Речення. Слово. Склад. Наголос

2. – Розгляньте другий малюнок. Що ви бачите?
  - На які питання відповідають слова – назви предметів?, слова – назви ознак?, слова – назви дії?
  - Складіть речення до малюнка. Запишіть словами або намалюйте піктограму.
  - Що було легше зобразити – предмет, ознаку чи дію предмета?
- Міні-підсумок*

IV. Осмислення нових знань у процесі практичної діяльності

1. Робота з Букварем, с. 21.

- Назвіть зображені предмети. Полічіть в них кількість складів. Визначте наголошений склад. *(Діти за допомогою цифрових віял показують кількість складів, а потім наголошений склад у кожному слові).*
- Знайдіть схему до кожного слова.

2. Робота в зошиті, с. 16–17.

V. Підсумок уроку

- Що сподобалося на уроці?
- Що запам'яталося?

Тема тижня: МІЙ ВІЛЬНИЙ ЧАС

Тема уроку: Звуки мовні і немовні

Мета: здати учням практичне уявлення про звуки як фізичні явища та про звуки людського мовлення, закріплювати вміння ділити слова на склади, визначати в них наголос, графічно позначати речення; розвивати мовлення і мислення школярів.

Очікувані результати: учень/учениця з увагою сприймає усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі (погоджується або не погоджується, виконує певні дії у відповідь на прохання чи відповідно до інструкції) [2 МОВ 1-1.1-1]; підтримує й ініціює діалог на теми, які викликають зацікавлення [2 МОВ 1-1.6-1]; вертається, вітається, прощається, дотримуючись норм мовленнєвого етикету, використовує ввічливі слова [2 МОВ 1-1.8-2]; виділяє голосом ключові слова і фрази у власному усному висловлюванні [2 МОВ 1-1.4-2]; сприймає монологічне висловлення (казки, розповіді, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1-1.1-3]; використовує фактичний зміст (хто?, що?, де?, коли?) для перетворення усної інформації [2 МОВ 1-1.2-1]; розповідає, про що текст, відповідає на запитання за змістом прочитаного [2 МОВ 2-2.1-4]; добирає потрібну інформацію із графічного тексту (таблиці, графіки, схеми) [2 МОВ 2-2.1-6]; аналізує звуковий склад слова (кількість складів, наголошений та ненаголошені склади, голосні та приголосні звуки) [2 МОВ 5-4.1-1]; імпровізує з інтонацією, тембром та силою голосу, відтворюючи репліки персонажів казок, віршів, народних пісень тощо [2 МОВ 6-2.7-3]; обговорює враження від драматизації з позиції глядача, зосереджуючи увагу на тому, наскільки обрані інтонації відповідають ролі [2 МОВ 6-1.6-6]

Обладнання: підручник, зошит, фішки, аудіозапис, стіна слів, складові фішки, дзеркальця, маски.

Хід уроку

I. Організаційний момент

II. Повідомлення теми й мети уроку. Мотивація навчальної діяльності

– Станьте в коло. Пограємо в гру «Хто що промовляє».

Учитель починає, а учні продовжують.

Зозуля кує: «Ку-ку, ку-ку!»

Півень кукурікає: «Ку-ку-рі-ку!»

Голуб гуде: «Гу-гу, гу-гу!»

Сова кукає/кричить: «Ух-ух!»/ «Пугу-пугу!»

Запропонуйте дітям далі самим продовжити гру.

III. Актуалізація опорних знань

Діти сідають за парти. Робота над загадками

– «Ме-ме-ме» співає,

Весело стрибає! (Коза)

– «Як ти звешся?» – запитав,

Відповів мені: «Гав – гав». (Собака)

– Всіх запитує: «Му-му,

Дати молочка кому?» (Корова)

– «Гу-гу-гу» воркочуть,

– Мабуть, хлібця хочуть. (Голуби)

Слово-відгадку діти ділять на склади і визначають наголошений склад.

Фізкультхвилинка

Тема тижня: МІЙ ВІЛЬНИЙ ЧАС

Тема уроку: Звуки мовні і немовні

IV. Сприймання та усвідомлення нового матеріалу

– Що допомогло вам відгадати загадки? (Звуки, характерні для кожного предмета)

– Послухайте голоси птахів. (Аудіозапис) голоси яких птахів ви впізнали?

– Заплющте очі. Послухайте і відгадайте звуки. (Учитель видає різні звуки: тупає ногами, рипить стільцем, гримає дверима, шарудить папером тощо. Діти називають ці звуки.)

– Звуки, які ви щойно розпізнавали, називаються «немовними» звуками.

Ці звуки ми чуємо в природі. Також немовні звуки видають різні предмети, зроблені людьми, музичні інструменти.

– Наведіть приклади немовних звуків. (Шум дощу, вітру, гуркіт машин тощо.)

– Існують й інші звуки, які утворює людина за допомогою органів мовлення.

– Як ви вважаєте, які органи належать до органів мовлення? (Губи, язик, зуби, піднебіння.)

З їх допомогою ми вимовляємо звуки. Такі звуки називаються мовними. (Нові слова з'являються на стіні слів).

– Давайте вимовимо кілька звуків і поспостерігаємо в дзеркальці, які органи беруть участь у вимовлянні цих звуків. (Діти промовляють різні звуки, дивлячись у дзеркало).

Міні-підсумок

Гра «Світлофор»

V. Узагальнення, систематизація та закріплення вивченого матеріалу

1. Робота з Букварем, с. 22.

– Розгляньте малюнки. Про які звуки вони нагадують? Ці звуки мовні чи немовні?

Спробуйте відтворити ці звуки.

– Послухайте «невірш». (Прослуховування аудіозапису).

– Про що він? Поміркуйте, хто його герої. Що відбувалося? Як би ви назвали цей твір?

– Автор пропонує: «Як спритний бегемот ганявся за мухою в тісній кімнаті». Інсценізуйте твір. (Діти готуються в своїх групах. Потім кожна група презентує свою роботу.

Доцільно запропонувати маски бегемота і мухи.)

2. Робота в зошиті, с. 18.

VI. Підсумок уроку

Метод незакінчених речень.

Тема тижня: МІЙ ВІЛЬНИЙ ЧАС

Тема уроку: Мовні звуки

Мета: закріпити поняття «мовні й немовні» звуки, навчити виділяти перший та останній звук у слові, порівнювати «голосні й приголосні» звуки, без уживання терміну; розвивати мовлення і мислення школярів.

Очікувані результати: учень/учениця з увагою сприймає усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі (погоджується або не погоджується, виконує певні дії у відповідь на прохання чи відповідно до інструкції) [2 МОВ 1-1.1-1]; підтримує й ініціює діалог на теми, які викликають зацікавлення [2 МОВ 1-1.6-1]; звертається, вітається, прощається, дотримуючись норм мовленнєвого етикету, використовує ввічливі слова [2 МОВ 1-1.8-2]; виділяє голосом ключові слова і фрази у власному усному висловлюванні [2 МОВ 1-1.4-2]; сприймає монологічне висловлення (казки, розповіді, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1-1.1-3]; використовує фактичний зміст (хто?, що?, де?, коли?) для перетворення усної інформації [2 МОВ 1-1.2-1]; розповідає, про що текст, відповідає на запитання за змістом прочитаного [2 МОВ 2-2.1-4]; аналізує звуковий склад слова (кількість складів, наголошений та ненаголошені склади, голосні та приголосні звуки) [2 МОВ 5-4.1-1].

Обладнання: підручник, зошит, цеглинки LEGO, аудіозапис звуків, предметні малюнки, звукові фішки.

Хід уроку

I. Організаційний момент. Створення емоційного настрою

Гра «Уяви себе»

Діти стають у коло, намагаються уявити себе на місці якогось предмета: маленького кущика, легенької хмарки, осіннього листочка, лісового струмочка, білої сніжинки тощо. Перевтілюючись в образ, відповідають на питання:

- Що бачиш навкруги? Що чуєш?
- З ким дружиш? Кого боїшся?
- Про що ти мрієш? Що любиш?

(Питання спочатку ставить учитель, а потім діти. Гра розвиває мислення, уяву, мовлення. Діти вчаться правильно будувати речення, давати повні відповіді.)

II. Актуалізація опорних знань

1. Мозковий штурм.

- З чого складається мовлення?
- З чого складається речення? Що виражає?
- З чого складаються слова?
- Який склад називається наголошеним. Як позначається?
- З чого складаються склади?
- Якими бувають звуки? (Мовними і немовними.)

2. Розпізнавання звуків.

– Послухайте звуки і покажіть за допомогою сигналів, які з них мовні, а які – немовні.

(Діти використовують цеглинки LEGO: червона – немовний звук, зелена – мовний звук.)

Діти слухають аудіозапис голосів і сигналізують (звук дощу, звуки, що видають тварини, людські голоси, плач дитини тощо).

Міні-підсумок

Тема тижня: МІЙ ВІЛЬНИЙ ЧАС

Тема уроку: Мовні звуки

III. Узагальнення, систематизація та закріплення вивченого матеріалу

1. Гра «Вилучіть зайве». Діти сидять по групах. На столах кожної групи лежать предметні малюнки, серед яких «зайвий» предмет. Його учні мають вилучити й пояснити свій вибір.

Наприклад:

Ластівка, горобець, **індик**, синичка.

Чорнобривці, айстри, **липа**, тюльпани.

Тролейбус, автобус, трамвай, **літак**.

Лисиця, вовк, заєць, **корова**.

Диван, шафа, **телевізор**, крісло.

Фізкультхвилинка

2. Колективна робота над виділенням першого й останнього звука в «зайвих» словах.

– Вимовте слово «індик». Поділіть його на склади. Який перший склад? (ін-)

– Назвіть перший звук. ([і]). Чи можна цей звук протягти, проспівати?

Ми його вимовляємо вільно. Позначимо його так:

– Який другий склад? (-дик).

– Назвіть останній звук. ([к]). Чи вимовляється вільно цей звук? Чи тягнеться?

Під час вимови цього звука трапляються перешкоди.

Позначимо його так:

(Подібна робота проводиться над іншими словами. Діти можуть уже самі показувати фішку, яка позначає голосний або приголосний звук, без уживання термінів.)

Тож які це звуки? (Мовні.)

3. Робота з Букварем, с. 23.

Робота за малюнком і запитаннями до нього. Можна провести в групах, а потім перевірити, обравши деякі назви.

4. Робота над скоромовками.

Діти виділяють звук, який чується найчастіше. Показують фішку, якою він позначається.

Також виправляють помилку в другій скоромовці.

5. Робота в зошиті, с. 18–19.

1. Мозковий штурм.

– З чого складається мовлення?

– З чого складається речення? Що виражає?

– З чого складаються слова?

– Який склад називається наголошеним. Як позначається?

– З чого складаються склади?

– Якими бувають звуки? (Мовними і немовними.)

2. Розпізнавання звуків.

– Послухайте звуки і покажіть за допомогою сигналів, які з них мовні, а які – немовні.

(Діти використовують цеглинки LEGO: червона – немовний звук, зелена – мовний звук.)

Діти слухають аудіозапис голосів і сигналізують (звук дощу, звуки, що видають тварини, людські голоси, плач дитини тощо).

Міні-підсумок

IV. Підсумок уроку

Гра «Покажи звук?»

Учитель чітко промовляє звуки. Діти показують відповідну фішку:

(а, р, в, о, у, л, м, е, і)

Гра «Світлофор»

Тема тижня: МІЙ ВІЛЬНИЙ ЧАС

Тема уроку: Звуковий аналіз слів. Звуки і букви

Мета: продовжувати формувати в учнів уявлення про голосні та приголосні звуки, без уживання терміну, вчити розрізняти їх на слух, виділяти початковий і кінцевий звук у слові, позначати їх умовно фішками, вчити розрізняти звук і букву; розвивати фонематичний слух, вміння правильно артикулювати звуки.

Очікувані результати: учень/учениця з увагою сприймає усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі (погоджується або не погоджується, виконує певні дії у відповідь на прохання чи відповідно до інструкції) [2 МОВ 1-1.1-1]; підтримує й ініціює діалог на теми, які викликають зацікавлення [2 МОВ 1-1.6-1]; звертається, вітається, прощається, дотримуючись норм мовленнєвого етикету, використовує ввічливі слова [2 МОВ 1-1.8-2]; виділяє голосом ключові слова і фрази у власному усному висловлюванні [2 МОВ 1-1.4-2]; сприймає монологічне висловлення (казки, розповіді, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1-1.1-3]; використовує фактичний зміст (хто?, що?, де?, коли?) для перетворення усної інформації [2 МОВ 1-1.2-1]; розповідає, про що текст, відповідає на запитання за змістом прочитаного [2 МОВ 2-2.1-4]; добирає потрібну інформацію із графічного тексту (таблиці, графіки, схеми) [2 МОВ 2-2.1-6]; аналізує звуковий склад слова (кількість складів, наголошений та ненаголошені склади, голосні та приголосні звуки) [2 МОВ 5-4.1-1]; імпровізує з інтонацією, тембром та силою голосу, відтворюючи репліки персонажів казок, віршів, народних пісень тощо [2 МОВ 6-2.7-3]

Обладнання: підручник, зошит, звукові фішки, м'яч, демонстраційні картинки: мак, рак; стіна слів, наочність.

Хід уроку

I. Організаційний момент. Створення емоційного настрою

Гра «Фантики. Лімпопо»

Завдання: вчитель заплющує очі, а діти без слів, жестами домовляються про те, хто буде ведучим. Ведучий робить рухи, усі якомога швидше повторюють за ним (усі діти не припиняють рухатися) та промовляють «Фантики, фантики. Лімпопо».

Вчитель має вгадати, хто в класі ведучий. (Діти вчаться: працювати в команді, у ситуації обмеженого часу обирати лідера, розуміти один одного без слів.)

Міні-підсумок

- Чи сподобалася гра? Чи цікаво було грати разом? Тому що ми – команда, ми – друзі!
- Як називаються звуки, які ви щойно чули й вимовляли? (Мовні звуки.)
- Чому?

II. Повідомлення теми й мети уроку. Мотивація навчальної діяльності

Діти переходять на килимок. Сідають, утворюючи коло.

1. Робота з Букварем над текстом «Друг», с. 25

- Послухайте дуже цікаве оповідання «Друг». Яка проблема виникла в Антона? Хто в ній винен?
- Чи може комп'ютер бути другом?
- Якими мають бути справжні друзі?
- Як допомагають пізнавати світ книжки, телебачення, інтернет.

2. Гра «Ланцюжок слів».

Ланцюжок починається, наприклад, зі слова «книжка». Наступним буде слово, що починається з того звука, яким закінчується попереднє. Учитель називає слово КНИЖКА. Наступне слово говорить той учень, якому вчитель кине м'ячик, і т. д.

Гра триває до двох хвилин.

Книжка – автобус – синичка – апельсин – носоріг – горіх...

(Діти вчаться виділяти звуки в словах.)

- Складіть речення зі словом «книжка», запишіть схему цього речення.
- Поділіть слово «книжка» на склади, визначте наголошений склад.

Міні-підсумок

Тема тижня: МІЙ ВІЛЬНИЙ ЧАС

Тема уроку: Звуковий аналіз слів. Звуки і букви

– На уроці ми повторимо звуки, навчимося їх зливати.
Дізнаємось, чим звуки відрізняються від букв.
Фізкультхвилинка

III. Контроль, корекція та актуалізація опорних знань.

Діти переходять за парти.

- Пригадайте, якою фішкою ми позначаємо звуки, які промовляються вільно, не утворюючи перешкод?
- Наведіть приклади таких звуків.
- Якою фішкою ми позначаємо звуки, що при вимовлянні утворюють перешкоди?
- Назвіть приклади таких звуків.

1. Робота над мовними звуками. Ознайомлення зі злиттям звуків.

(Діти працюють самостійно, викладають на партах потрібні звукові фішки.)

- Позначте фішкою звук [м], поруч покладіть фішку, що позначає звук [а].
- Давайте вимовимо два звуки разом.

Це злиття [ма]! Отже, злиття двох звуків позначили !

2. Синтетичні вправи на утворення складу.

Гра «Я тобі – ти мені»

Учитель кидає м'ячик дитині й називає два окремих звуки, дитина повертає м'ячик учителю й промовляє злиття (склад): [т], [о] – то, [р], [и] – ри...

3. [Робота в зошиті, с. 21–22.](#)

Міні-підсумок

IV. Узагальнення, систематизація та закріплення вивченого матеріалу

3. [Робота з Букварем, с. 24.](#)

Робота з малюнком.

- Назвіть зображені предмети. У яких словах два склади? Які слова починаються на той самий звук?
- Назвіть предмети, що на дошці (мак, рак). Чим відрізняються ці слова? (Першим звуком).
- Звуки на письмі позначаються буквами! Буква – це знак.
- Спробуйте за допомогою таблиці сказати, чим різняться звук і буква. *(Наочність на дошці.)*
- Спробуємо розказати (прочитати) правило за допомогою підручника. Звуки ми чуємо і вимовляємо. Букви ми бачимо і пишемо.
- Розгляньте таблицю. Що ви бачите?

VI. Підсумок уроку

Метод незакінчених речень

Тема тижня: Я НА ВУЛИЦІ

Тема уроку: Звук [а]. Буква А, а

Мета: здійснити перехід від умовного позначення звуків фішками до ознайомлення з буквами; вивчити букву Аа, продовжити вправлення у звуковому аналізі слів, у розрізненні голосних і приголосних звуків; ознайомити з поняттями голосний звук, наголошений звук; розвивати мовлення, фонематичний слух; поповнити словниковий запас першокласників.

Очікувані результати: учень/учениця з увагою сприймає усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі (погоджується або не погоджується, виконує певні дії у відповідь на прохання чи відповідно до інструкції) [2 МОВ 1-1.1-1]; підтримує й ініціює діалог на теми, які викликають зацікавлення [2 МОВ 1-1.6-1]; звертається, вітається, прощається, дотримуючись норм мовленнєвого етикету, використовує ввічливі слова [2 МОВ 1-1.8-2]; виділяє голосом ключові слова і фрази у власному усному висловлюванні [2 МОВ 1-1.4-2]; сприймає монологічне висловлення (казки, розповіді, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1-1.1-3]; використовує фактичний зміст (хто?, що?, де?, коли?) для перетворення усної інформації [2 МОВ 1-1.2-1]; розповідає, про що текст, відповідає на запитання за змістом прочитаного [2 МОВ 2-2.1-4]; добирає потрібну інформацію із графічного тексту (таблиці, графіки, схеми); [2 МОВ 2-2.1-6]; аналізує звуковий склад слова (кількість складів, наголошений та ненаголошені склади, голосні та приголосні звуки) [2 МОВ 5-4.1-1]; імпровізує з інтонацією, тембром та силою голосу, відтворюючи репліки персонажів казок, віршів, народних пісень тощо [2 МОВ 6-2.7-3]

Обладнання: підручник, зошит, звукові фішки, буква Аа, абетка, стіна слів, навчальне приладдя.

Хід уроку

I. Організаційний момент. Створення емоційного настрою

Гра « Додай речення».

– Мені весело, коли... Я люблю... На вулиці я...

II. Повідомлення теми й мети уроку. Мотивація навчальної діяльності

– Сьогодні у нас незвичайний урок. Ми розпочинаємо вивчати букви. До цього ми з вами вміли позначати звуки рисками або кружечками, а сьогодні навчимося позначати звуки буквами.

III. Контроль, корекція та актуалізація опорних знань

1. Графічний диктант (у зошитах)

– Запишіть схеми речень.

Дівчинка читає книжку. Хлопчик гуляє. Діти відпочивають у парку.

2. Поділіть слова на склади. Визначте наголошений склад.

Ліхтарик, вулиця, дорога, світлофор, машина, гра.

3. Виділіть у словах початковий і кінцевий звук.

Зебра, дерево, дім, квіти, лавка.

– Знайдіть ці предмети на малюнку. **Буквар, с. 26.**

– Складіть речення з цими словами.

4. Утворення злиття:

[т], [у] – ту, [р], [е] – ре, [з'], [а] – зя...

Міні-підсумок

Фізкультхвилинка

Тема тижня: Я НА ВУЛИЦІ

Тема уроку: Звук [а]. Буква А, а

IV. Сприймання та усвідомлення нового матеріалу

1. Підготовча робота.

- На минулому уроці в «Букварі» ми бачили табличку з буквами. Їх було багато. Можливо, хтось знає, як називається ця табличка?
- Букви, або літери, розміщені в певному порядку, називаються **абеткою, або азбукою, алфавітом**. (Вчитель показує дітям абетку, пояснює, що кожна літера живе у своєму будиночку. Поповнює новими словами «стіну слів».)

Промовте ці слова ще раз, скажіть, що в них спільного.
(Спільне значення і перший звук.)

Робота над загадкою.

Що за чудо – довгий дім,
Пасажири є у нім.
Гумові він носить шини і
Харчується бензином.
(Автобус)

- Промовте перший звук у слові автобус. Як він вимовляється? Якою фішкою позначимо звук [а] ?
- Звуки, під час вимовляння яких не виникає перешкод, і ці звуки можна протягти, проспівати, називаються **голосними**. (Діти повторюють слово **голосний**.)

2. Ознайомлення з буквою.

- Звук [а] на письмі позначає буква Аа. (Демонстрація картки)
- Аналіз друкованої літери Аа. Місце в алфавіті.
- Друкування букви Аа в зошитах.
- Фізкультхвилинка

V. Узагальнення, систематизація та закріплення вивченого матеріалу

1. Робота з Букварем, с.28

- Яку букву бачите? Який звук позначає буква Аа?
  - Що зображено на малюнку в кружечку? (Автобус)
  - Що ви знаєте про автобус? Хто їздив на автобусі?
  - Поділіть слово на склади, визначте наголошений склад. (-то)
- Значок наголосу ставиться в наголошеному складі тільки над голосним звуком.
Такий звук називається **наголошеним звуком**! Тож у слові автобус наголошений звук [о].
- Розгляньте перші три малюнки. Що це? (Діти, які вміють читати, читають назви предметів.)
  - Де стоїть буква Аа в цих словах?
  - Розгляньте інші малюнки. Назвіть предмети за допомогою схем.
- Робота над інтонуванням речень:
- А-а-а! Аа, аа, аа, а... А?
  - У яких випадках так говорять? Які б ілюстрації ви намалювали?
  - Складіть речення за малюнком. До якого слова схема?

2. Робота в зошиті, с. 22–23.

Міні-підсумок

VI. Підсумок уроку

Діти ставлять питання один одному за темою уроку.
Вправа «Світлофор»

Тема тижня: Я НА ВУЛИЦІ

Тема уроку: Звук [у]. Буква Уу.

Мета: ознайомити учнів з артикуляцією звука [у], позначенням його буквою Уу; розвивати увагу, мовлення і мислення школярів, поповнювати словниковий запас.

Очікувані результати: учень/учениця з увагою сприймає усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі (погоджується або не погоджується, виконує певні дії у відповідь на прохання чи відповідно до інструкції) [2 МОВ 1-1.1-1]; підтримує й ініціює діалог на теми, які викликають зацікавлення [2 МОВ 1-1.6-1]; звертається, вітається, прощається, дотримуючись норм мовленнєвого етикету, використовує ввічливі слова [2 МОВ 1-1.8-2]; виділяє голосом ключові слова і фрази у власному усному висловлюванні [2 МОВ 1-1.4-2]; сприймає монологічне висловлення (казки, розповіді, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1-1.1-3]; використовує фактичний зміст (хто?, що?, де?, коли?) для перетворення усної інформації [2 МОВ 1-1.2-1]; розповідає, про що текст, відповідає на запитання за змістом прочитаного [2 МОВ 2-2.1-4]; аналізує звуковий склад слова (кількість складів, наголошений та ненаголошені склади, голосні та приголосні звуки) [2 МОВ 5-4.1-1].

Обладнання: підручник, зошит, абетка, звукові фішки, буква Уу, шкільне приладдя, геометричні фігури

Хід уроку

I. Організаційний момент. Створення емоційного настрою

II. Контроль, корекція та актуалізація опорних знань

- Яку букву вивчили минулого уроку?
- Який звук вона позначає?
- Схарактеризуйте звук [а].

Гра « Утворіть склад»

Учитель називає приголосний звук, а діти утворюють з ним склад, додаючи звук [а].

Робота з Букварем, с. 26

- Назвіть одним словом, що ви бачите на малюнку?
- Поставте в групах запитання до малюнка.
- Чи всі діти правильно поведуться на вулиці?
- Знайди предмети, у назвах яких є звуки [а], [у].

Міні-підсумок

III. Сприймання та усвідомлення нового матеріалу

1. Підготовча робота.

- Прослухайте вірш, назвіть звук, який найчастіше повторюється.

У долині жив удав,
Удавав, що він все знав,
Удавав, що все умів.
У траві хвостом вертів.
У ріку лише дивився —
Удавав, що вже умився.

Г. Чубач

- Вимовте звук [у]. Губи витягуйте трубочкою.
- Який це звук? Чому ви так думаєте? Якою фішкою позначимо?

Тема тижня: Я НА ВУЛИЦІ

Тема уроку: Звук [у]. Буква Уу.

2. Ознайомлення з буквою.

– Звук [у] на письмі позначається буквою Уу. (Демонстрація картки.)

Сказав горобчик: Букву «У» боюсь я дуже, татку.

Татусь питає: «А чому?» — «У» схожа на рогатку!

Аналіз друкованої літери Уу. Місце в абетці.

Друкування букви Уу в [зошитах \(с. 25\)](#).

Фізкультхвилинка

Руханка. Мета гри: об'єднати дітей у групи за принципом:

не читають – читають. Учитель заздалегідь роздає дітям

геометричні фігури (або це можуть бути однакові предмети,

але різних кольорів...). У першу групу сідають учні, у яких квадрати,

у другу – трикутники, у третю – круги, у четверту – овали тощо.

Перші дві групи, наприклад, діти, що не читають, а інші дві – читають.

IV. Узагальнення, систематизація та закріплення вивченого матеріалу

Робота з Букварем, с. 29

1. – Хто зображений на малюнку в кружечку? Куди йдуть діти? А хто ці діти? (Учні)

– Поділіть слово учні на склади, визначте наголос. Де у слові стоїть звук [у]?

2. Диференційовані завдання для формування читацьких навичок.

I етап

1-2-га групи: під керівництвом учителя читають буквосполучення: ау, уа, уу, ауа, уау, ууа.

3-4-та групи: викладають складові моделі слів: удав, кенгуру. Позначають наголошений склад, а також позначають голосні звуки відповідною фішкою.

Перевірка всіх завдань. Слухають і перевіряють усі.

1-2-га групи: колективне читання буквосполучень.

3-4-та групи: аналіз слів.

II етап

1-2-га групи: за допомогою однобуквених слів і малюнків утворюють текст.

Працюють над виразністю читання.

3-4-та групи: читають текст про зоопарк. Дають відповідь на запитання до тексту.

Перевірка всіх завдань. Слухають і перевіряють усі.

1-2-га групи: виразне читання тексту з малюнками ланцюжком по одному реченню.

3-4-та групи: читання тексту ланцюжком по одному реченню. Відповідь на запитання.

Усі групи добирають слово до поданої схеми. (Какаду)

3. Робота в зошиті, с. 25–26

V. Підсумок уроку

– З якою буквою ознайомилися на уроці?

– Який звук позначає?

– На що схожа?

– Назвіть слова, в яких є звук [у].

Тема тижня: Я НА ВУЛИЦІ

Тема уроку: Звук [е]. Буква Ее.

Мета: ознайомити учнів з артикуляцією звука [е], позначенням його буквою Ее; формувати вміння читати буквосполучення з буквою Ее; формувати аудіативні вміння; розвивати увагу, мовлення і мислення школярів, поповнювати словниковий запас.

Очікувані результати: учень/учениця з увагою сприймає усні репліки й доречно реагує на усну інформацію в діалозі (погоджується або не погоджується, виконує певні дії у відповідь на прохання чи відповідно до інструкції) [2 МОВ 1-1.1-1]; підтримує й ініціює діалог на теми, які викликають зацікавлення [2 МОВ 1-1.6-1]; звертається, вітається, прощається, дотримуючись норм мовленнєвого етикету, використовує ввічливі слова [2 МОВ 1-1.8-2]; виділяє голосом ключові слова і фрази у власному усному висловлюванні [2 МОВ 1-1.4-2]; сприймає монологічне висловлення (казки, розповіді, вірші, інструкції до виконання завдань тощо) з конкретною метою [2 МОВ 1-1.1-3]; використовує фактичний зміст (хто?, що?, де?, коли?) для перетворення усної інформації [2 МОВ 1-1.2-1]; аналізує звуковий склад слова (кількість складів, наголошений та ненаголошені склади, голосні та приголосні звуки) [2 МОВ 5-4.1-1]; імпровізує з інтонацією, тембром та силою голосу, відтворюючи репліки персонажів казок, віршів, народних пісень тощо [2 МОВ 6-2.7-3]; використовує голос і мову тіла (міміку, жести, рухи) для відтворення емоцій персонажів казок, байок тощо [2 МОВ 6-2.3-3]

Обладнання: підручник, зошит, абетка, звукові фішки, буква Ее, предметні малюнки, відеофрагмент, навчальне приладдя.

Хід уроку

I. Організаційний момент. Створення емоційного настрою

Гра «Добре – погано»

У простій формі діти пізнають закони діалектики. Ця вправа навчає бачити протиріччя в предметах чи явищах. Клас поділяється на дві команди «Добре» і «Погано».

Аналізуємо слово дощ.

(Добре, що пішов дощ. Це означає прихід осені.)

Погано, що він холодний.

Добре, що дощ змиває пил з вулиць.

Погано, що розмокне земля.

Добре, що почне рости травичка.

Погано, що не йдеш на прогулянку. І т. д.)

– Молодці!

II. Контроль, корекція та актуалізація опорних знань

1. Артикуляційна хвилинка (з голосу вчителя):

А-у-у-у-у; у-а-а-а-а; у-а-у; а-у-а.

2. Робота з малюнками.

– Розгляньте малюнки. Що намальовано? (Папуга, удав, кенгуру, страус)

– На які питання відповідають ці слова? Чому?

– Що об'єднує всі ці предмети? Де їх можна зустріти?

– Який звук є в усіх цих словах?

– Схарактеризуйте звук [у]. Покажіть фішку, якою він позначається.

– Якою буквою позначається на письмі?

– Назвіть слова зі звуком [у].

– Чим відрізняється звук від букви?

3. Моделювання слів у групах. Діти викладають складові моделі, визначають наголошений склад. Звуки [а], [у] позначають

– Складіть речення з цими словами.

Міні-підсумок

Тема тижня: Я НА ВУЛИЦІ

Тема уроку: Звук [е]. Буква Ее.

III. Сприймання та усвідомлення нового матеріалу

1. Робота над віршем.

– Послухайте вірш. Який звук повторюється найчастіше?

Екскаватором копають,

Ескалатором везуть.

Елеватор зберігає

Хліб, що з поля привезуть.

– У яких словах ви почули звук [е]?

– Що вони означають? (*Учитель показує невеличкий відеофрагмент про роботу екскаватора, елеватора, ескалатора. Обговорює разом з дітьми, спираючись на їхній досвід.*

Цими словами поповнюється «стіна слів»).

2. Ознайомлення з буквою Ее.

– Вимовте звук [е]. Схарактеризуйте його.

– На письмі він позначається буквою Ее.

– Буква Е, поглянь в люстерко: схожа ти на етажерку!

3. Аналіз друкованої літери Ее. Місце в абетці.

4. Друкування букви Ее **в зошиті (с. 27).**

Фізкультхвилинка.

IV. Узагальнення, систематизація та закріплення вивченого матеріалу.

Робота з Букварем, с. 30.

1. Робота за малюнком екрана. Визначення кількості складів, наголосу, місця букви «е» в слові.

– Де можна побачити екран? Для чого він призначений?

2. Диференційовані завдання для формування читацьких навичок.

I етап

1-2-га групи: під керівництвом учителя читають буквосполучення:

ау, уа, ае, еа, уе, еу, ауе, уае, аеу, еау, уеа, еуа.

3-4-та групи: викладають складові моделі слів: велосипед, сонце. Позначають наголошений склад, а також позначають голосні звуки відповідною фішкою. Складають речення з цими словами.

Перевірка всіх завдань. Слухають і перевіряють усі.

1-2-га групи: колективне читання буквосполучень.

3-4-та групи: аналіз слів.

II етап

1-2-га групи: Гра «Оживи малюнок». Працюють над виразністю читання.

3-4-та групи: читають текст про подарунок. Ставлять запитання до тексту.

Перевірка всіх завдань. Слухають і перевіряють усі.

1-2-га групи: розподіляють ролі, «оживляють» малюнок.

3-4-та групи: читання тексту ланцюжком по одному реченню. Ставлять запитання для дітей

1-2-ї групи. Учні 1-2-ї групи дають відповіді на запитання.

3. Робота з Букварем, с. 31.

Учитель читає текст, ставлячи проблемне запитання:

– Що означає правило: ніколи, нікуди, нізащо?

– У групах повторіть свою домашню адресу, школу та клас.

4. Робота в зошиті, с. 27–28

V. Підсумок уроку

Метод незакінчених речень.

